

VICTORIA

Herman Lindqvist

Drottning med tiden

BONNIER FAKTA

Bonnier Fakta
www.bonnierfakta.se

Copyright text: Herman Lindqvist 2009
Copyright foto: Charles Hammarsten 2009
(där inte annat anges)
Omslagsfoto: Paul Hansen
Omslag och grafisk form: Patric Leo
Redaktör: Ingela af Geijerstam
Original: Petra Ahston Inkapööl och Patric Leo
Repro: Fälth & Hässler, Värnamo 2009
Tryck: Livonia Print, Lettland

ISBN 978-91-7424-072-6

VICTORIA UNIK REDAN FRÅN BÖRJAN

*Victoria döptes i
Slottskyrkan den 27
september 1977 och
gavs namnen Victoria
Ingrid Alice Désirée.
Hon döptes i samma
dopklänning som
kungen själv en gång
hade haft. Foto av
Keystone/IBL*

Halv nio på kvällen, torsdagen den 14 juli 1977, körde en svart bil från Stockholms slott i hög fart mot Karolinska Sjukhuset i Solna strax utanför Stockholm, där en stor skara svenska och utländska journalister och fotografer stod och väntade ivrigt. I bilens baksäte satt drottning Silvia, maskerad i peruk. Värkarna hade börjat, drottningens förlossning var nära. Den svarta bilen körde in i sjukhuset bakvägen, genom en kulvert, för att undvika pressuppbådet.

Det var första gången en svensk drottning skulle föda sitt barn på ett sjukhus. Alla prinsar och prinsessor före och efter Victoria har fötts på något av de kungliga slotten. Men av säkerhetsskäl hade drottningen valt att föda på sjukhuset. Silvia var trettiofyra år gammal och det var hennes första förlossning.

Allt var väl förberett på Karolinska Sjukhuset där professor Ulf Borell var redo att ingripa om det skulle behövas. Barnmorskan hette Maj-Lis Westling, så av en ödets tillfällighet var det alltså en Westling som blev den första som såg och tog emot den nyfödda flickan. Ingen kunde då ana att namnet Westling med tiden skulle betyda något alldeles särskilt för Victoria.

Förlossningen gick fort och bra. Redan klockan 21.45 var barnet fött, en prinsessa. Hon vägde 3 250 gram och mätte 50 centimeter. En stund senare kom även kung Carl XVI Gustaf till sjukhuset, och redan efter några timmar kunde den unga kungliga familjen återvända till sin våning på Stockholms slott. Även återfärden från sjukhuset gick via en bakväg, allt för att undvika den stora presskåren som fortfarande väntade vid huvudingången.

En prinsessa hade blivit född, men ingen tronarvinge. Sommaren 1977 hade Sverige ännu inte kvinnlig tronföljd. Monarkin var fortfarande agnatisk, vilket innebar att kronan bara kunde ärvas av den äldste sonen i den kungliga syskonskaran. Därför hade Carl Gustaf blivit kung, trots att han hade fyra äldre systrar. Då Carl Gustaf föddes dånade 84 salutskott. Victoria fick bara 21. Hon var ju varken prins eller tronarvinge.

I århundraden har drottningar tvingats föda med ett stort antal

vittnen sittande i rummet intill. Den sista gången detta genomfördes, med galaklädda höga ämbetsmän och personer ur hovet inom hörhåll från den kvidande drottningen, var då drottning Sofia födde blivande Gustav V på Drottningholm år 1858. Av tradition fanns vittnena där för att se till att den blivande tronarvingen inte byttes ut.

Vittnesfunktionen finns kvar, men är nu starkt reducerad. Då Victoria var född kallades riksdagens talman Henry Allard, statsminister Thorbjörn Fälldin och riksmarskalk Gunnar Lagergren upp till slottet, där statsfrun, tillika chefen för rikslottorna, Alice Trolle-Wachtmeister höll fram den nyfödda prinsessan så att vittnena kunde se att hon levde och att hon var en flicka. Av vittnena är Alice Trolle-Wachtmeister den enda som fortsatt att finnas i Victorias närhet under hennes hittillsvarande liv. I många år arbetade hon som statsfru, vilket innebar att hon var drottningens närmaste medarbetare och chef för drottningens hovstat. Numera är hon överhovmästarinna.

Dagen efter prinsessans födelse hölls konselj på slottet, där ledamöterna i den borgerliga trepartiregeringen fick veta att den nyfödda prinsessan skulle heta Victoria Ingrid Alice Désirée. Hon blev den sextionionde prinsessan av Sverige sedan Olof Skötkonungs dotter Ingegerd föddes mer än tusen år tidigare. Efter konseljen hölls en tacksägelsegudstjänst i Slottskyrkan.

Victoria hade ingen rätt till tronen. Inte ännu. Men bara några månader innan prinsessan föddes hade den förre landshövdingen och statsrådet Ingvar Lindell lagt fram sin enmansutredning om kvinnlig tronföljd, ett uppdrag han hade fått i december 1975. Frågan om kvinnlig tronföljd hade behandlats i riksdagen sedan 1952, men alltid blivit avvisad. Riksmötet 1975/76 beslöt dock att frågan skulle utredas. Så samtidigt som Victoria år 1977 upplevde sin första sommar skickades Ingvar Lindells förslag på remiss till domstolar, länsstyrelser, kvinnoorganisationer och politiska partier, totalt tjugotre olika remissinstanser.

Debattens vågor gick nu höga. Det hade blåst vassa vänstervindar i Sverige under 1960-talet och början av 1970-talet. Trettiofyra socialdemokrater ledda av Nancy Eriksson hade 1966 lagt fram en motion som krävde att riksdagen skulle utreda hur monarkin kunde avskaffas och republiken införas. "Det finns ingen plats för monarki i ett modernt samhälle", förklarade motionärerna, medan Olof Palme förklarade att Sverige bara var "ett pennstreck från republiken".

Eftersom beslutet om monarkiutredningen fattades då 1809 års grundlag ännu gällde satt kungen, Gustav VI Adolf, ordförande i regerings-

SÅ SKOLAS EN DROTTNING I TIDEN

Victoria var två år och fem månader då hon blev Sveriges kronprinsessa. I samband med utnämningen tilldelades hon titeln hertiginna av Västergötland, ett landskap som trots sin långa historia bara har haft en enda hertig, nämligen prins Carl, son till Oscar II. Som Sveriges kronprinsessa fick Victoria även sitt första frimärke redan 1980. Det är ett unikt märke, för hon visas tillsammans med kungen. För första gången gjordes ett frimärke med en svensk kung och hans efterträdare sida vid sida.

Victoria har sina första starka barndomsminnen från tiden på Stockholms slott, Europas största bebodda kungliga slott, där ätten Bernadotte har levt och verkat i 199 år. Eftersom föräldrarna ofta var borta både dagar och kvällar hade hon flera barnsköterskor. Den som betydde mest var Nenne Björnberg, samma Nenne som hade varit kungens barnsköterska och som sedan den tiden hade en egen liten våning på slottet. Hon hette egentligen Ingrid, men fick sitt smeknamn Nenne av kungens syster prinsessan Désirée, som uppenbarligen tyckte att barnsköterskan var för sträng och sa "Nä nä" till allting. Av detta blev det Nenne. Ingrid Björnberg hade bara varit tjugofem år då hon kom till kungafamiljen på Haga 1938. Hon hade börjat med en månadslön på 75 kronor och med en ledig eftermiddag i veckan. Då Victoria föddes var Ingrid Björnberg sextiofyra år gammal.

Victoria berättar för mig vid vårt samtal på Stockholms slott: "Eftersom jag inte hade några farföräldrar fick Nenne bli som min farmor. Det var inte så lätt för henne. Jag älskade att springa i de långa korridorerna och salarna, i Bernadottesalongen och Karl XI:s galleri. Nenne sprang efter." Nenne Björnberg avled åttio år gammal och bodde kvar på slottet nästan ända till sin död.

I Bernadottesalongen blickade porträtten av sju Bernadottar, som alla en gång haft titeln arvprins eller kronprins, ner på den springande lilla flickan. Äldst är ättens stamfader, den franske marskalken Jean Bernadotte. Målningen i galleriet gjordes 1810 då han var alldeles nyutnämnd till svensk arvprins. Han hänger längst fram i galleriet och betraktar sina sentida

*Foto av Hans
Hammar skiöld*

GRATTIS VICTORIA

30 ÅR

*På Victorias namnsdag
den 12 mars hålls en
både högtidlig och rolig
ceremoni på borggården
på Stockholms slott med
musikuppvaktning och
hyllning från en för varje
år allt större publik.*

DANIEL WESTLING FRÅN OCKELBO TILL DROTTNINGHOLM

Daniel har tagit med Victoria på många spännande matcher och idrottstävlingar, som här, Red Bull Ultimate Driver i augusti 2005. Foto av Karin Törnblom/IBL.

Sommaren år 2000 var Victoria tillbaka i Sverige, tjugotre år gammal, frisk och glad. Prinsessan Madeleine berättar för mig att hon, som då var arton år, såg en tydlig skillnad. ”Victoria hade blivit så öppen och frimodig. Hon vågade tala med vem som helst. Hon hade förändrats. Jag ville vara som hon.”

Med livslusten kom också lusten att ta upp den fysiska träningen igen. Men vart skulle hon gå? Bästa väninnan Caroline Kreuger rekommenderade sitt gym, Master Training på Regeringsgatan, en relativt nyöppnad, exklusiv träningslokal med en medlemsavgift på ca 1 000 kronor i månaden. Ingen blev antagen utan rekommendation från två medlemmar. En av tränarna hette Daniel Westling.

Så här berättar Victoria om deras möte:

”Caroline sa att det var ett litet ställe, väldigt lugnt. Inga konstigheter. Där kunde man vara sig själv och privat. Okey, tänkte jag, jag går väl dit och provar. Jag älskar att träna. Det var bra där och på den vägen är det.

Daniel var där. Vi blev goda vänner. Jag kände en väldig trygghet med honom från första stund. Vi lärde känna varandra under ett år. Jag tyckte om honom. Han stod med bägge fötterna på jorden. Han var full av energi. Målmedveten. Driven. Stort hjärta. Ärlig. Okonstlad och med en märklig humor, som jag lärde mig att tycka om.”

Victoria skrattar kärleksfullt då hon berättar vad som hände: ”Det var inte meningen att det skulle bli någonting. Men på något sätt var det nog meningen ändå. Vi började träffas i hemlighet. Fast först var vi bägge oroliga för att vi skulle förlora den vänskap vi kände för varandra. Nej, tänkte jag, vänskapen är så mycket mer värd än att ha ett förhållande. Jag tänkte så, men det går ju inte alltid att styra sina känslor.

Vi höll det helt hemligt i över ett halvår, och berättade inte för någon, inte för bästa vännerna heller. Jag träffade Daniels föräldrar och tyckte om dem på en gång. De är fantastiska. Fina jordnära personer med oändlig värme. Man förstår varför Daniel är som han är.

Vi har otroligt roligt ihop. Det är något vi ofta säger till varandra, att det

FÖRLOVNINGEN

Ett stort pressuppbåd kom för att möta Victoria och Daniel då förlovingen kungjordes den 24 februari 2009. Kamerorna fokuserades på Victorias förlovningsring.

Sent på eftermiddagen, söndagen den 22 februari 2009, kallades statsminister Fredrik Reinfeldt ut till kung Carl Gustaf på Drottningholm. Kungen och statsministern hade ofta mötts i officiella sammanhang, mera sällan kallade kungen till privata möten. Det var helgdagskväll. Det var mörkt. Det snöade. En konselj, ett regeringsmöte med kungen närvarande, var sedan länge inbokad kommande tisdag på Stockholms slott. Kungen, som varit på en officiell resa till Thailand, kom själv hem denna söndag och nu kallade han på statsministern. Han måste ha något mycket viktigt att berätta. Reinfeldt var framme vid slottet vid 18-tiden.

Någon timme senare var en något upprymd statsminister på väg tillbaka mot Stockholm. Han hade fått veta att kungen hade gett sitt medgivande till att kronprinsessan Victoria och Daniel Westling ska ingå äktenskap. Eklatering av förlovingen skulle göras på tisdag, bröllop skulle följa på försommaren året därpå. Enligt successionsordningen måste regeringen godkänna den person som tronföljaren ska gifta sig med.

Ingenting fick läcka ut i förväg. Förlovingen skulle hållas hemlig. En efter en av ministrarna kontaktades. Ett extra regeringsmöte arrangerades på måndagen, dagen före den redan inbokade konseljen med kungen, så ministrarna kände redan till vad som skulle hända då de kom till slottet nästa dag. Under söndagen och måndagen underrättade kungen sina närmaste släktingar. Men ju fler som var informerade, desto större var risken för en nyhetsläcka.

Den första nyheten om förlovingen kom ut vid sextiden på tisdag morgon på Expressens hemsida med rubriken: "I dag blir Victorias förloving officiell." Inom någon timme hade andra tidningar, radio och tv hakat på. Då Stockholm vaknade denna snöiga tisdagsmorgon samlades de första journalisterna och fotograferna och en del nyfikna ur allmänheten utanför Stockholms slott. De fick veta att en konselj skulle hållas klockan 13. Under flera timmar hade de bara varandra att fotografera och intervjua, ingenting meddelades från slottet.

Konseljen inleddes med att den muntre kung Carl Gustaf förklarade att den här gången var det han som hade något att informera ministrarna om och inte tvärtom. Så meddelade han att kronprinsessan skulle, med kungafamiljens fulla stöd, ingå äktenskap med herr Daniel Westling, vilket alla nu redan kände till. Konseljen varade bara en halvtimme, varpå hela

sällskapet bröt upp och gick in i en angränsande salong. Där väntade drottningen, kronprinsessan, Daniel och hovets chefsgrupp. Ministrarna blev för första gången presenterade för Daniel, som höll ett kort anförande där han presenterade sig själv och uttryckte sin kärlek till Victoria och sin tacksamhet för det stöd han hade från den kungliga familjen och hur han såg på sin egen roll i framtiden. Flera av ministrarna var djupt rörda. Alla skålade i champagne.

Omedelbart efter konseljen kom slottets officiella pressmeddelande:

I dag den 24 februari 2009 har förlovningskonseljen på Kungliga Slottet mellan Kronprinsessan Victoria och Daniel Westling.

Efter att H.M. Konungen givit sitt samtycke till att Kronprinsessan ingår äktenskap med Daniel Westling har H.M. Konungen i enlighet med grundlagens bestämmelser inhämtat regeringens samtycke. Beslutet överlämnades till Kungen i samband med dagens informationskonselj.

Bröllopet planeras till försommaren 2010. I samband med giftermålet förlänas Daniel Westling titeln Prins Daniel, Hertig av Västergötland. Frågan om bostad för Kronprinsessan och hennes blivande make är under övervägande. Några olika alternativ prövas.

Vid 17-tiden trädde Victoria och Daniel fram inför media i Blå salongen i prinsessan Sibyllas våning på slottet. De tog plats i en soffa från sent 1700-tal, överdragen med blått mönstrat sidentyg. Ovanför förlovningsparet hängde ett porträtt av ättens grundare, Jean (Baptiste) Bernadotte, som arvprins. Hans örnblick granskade det största pressuppbådet på många år i slottets salar. Victoria strålade av lycka. Daniel log. Aldrig förr hade han fått och aldrig hade han besvarat så många frågor.

Trettiotre år tidigare satt kung Carl Gustaf och Silvia i en liknande soffa. Det var då kungen berättade att "Det sa bara klick" då de träffades och kärlek uppstod. Victoria sa om sitt möte med Daniel: "Det kanske inte sa klick. Daniel och jag hade en väldigt fin vänskap som växte och blev till kärlek och det var en väldigt trygghet att ha det att stå på som bas. Så tyvärr sa det aldrig klick!"

På frågan om varför det dröjt så länge med förlovningskonseljen, svarade Victoria efter en stunds tvekan: "För många är det ju en lång tid, men vi har känt att vi har behövt det. Det har varit en tid då vi inte bara har hunnit lära känna varandra väldigt väl utan även en tid att ha gemensam utanför det officiella. Daniel har ju även haft sin verksamhet som han byggt upp och behövt ägna mycket tid åt."